

Розробки виховних заходів на тему: «Формування почуття гендерної рівності у дітей молодшого шкільного віку»

Вступ

Гендер (статева роль) – поняття культурне і соціальне. Воно визначає риси характеру та особливості поведінки, які вважають характерними для чоловіків і жінок у певному суспільстві. Наприклад, у більшості культур жінкам приписують такі риси характеру, як турботливість, поступливість, емоційність, а чоловікам – лідерство, стриманість.

Реальна поведінка конкретної людини може відповідати прийнятій у суспільстві, а може, навпаки, вважатися характерною для протилежної статі. Так, чоловіки бувають мужніми і турботливими, а жінки – ніжними й енергійними. У цьому немає нічого поганого. Більше того, вважається, що поєднання в одній людині традиційно чоловічих і жіночих рис характеру робить її повноцінною і надзвичайно дієздатною особистістю, яка обирає стиль поведінки залежно від конкретної ситуації, а не обмежується тим, що відведено для її статі.

Ознаки статі:	Ознаки гендеру:
з'являються самі по собі (без зовнішнього впливу) є універсальними, не залежать від країни, культури, релігії (наприклад, тільки жінки народжують дітей) ніколи не змінюються в історичному процесі властиві лише одній статі	є культурною традицією суттєво відмінні в різних країнах і навіть в одній країні (залежно від населеного пункту чи соціального прошарку) можуть змінюватися з часом властиві людям різної статі

Від народження батьки виховують дитину відповідно до її статі. З цього приводу в усіх країнах існує чимало традицій. Наприклад, дівчаткам купують одяг рожевого кольору, а хлопчикам – блакитного; дівчаткам дарують ляльки, а хлопчикам – машинки.

Батьки заохочують поведінку дитини, яка відповідає їхнім уявленням про те, як мають поводитися хлопчики і дівчатка. Формування гендерних ролей

відбувається і під впливом вихователів, учителів, церкви, сусідів, телебачення. Але, в остаточному підсумку гендер народжується у свідомості людей.

Спрощені уявлення про те, як мають поводитися люди різної статі, який одяг носити і чим займатися, називають гендерними стереотипами.

Прийняті у суспільстві гендерні стереотипи впливають не лише на те, чого дівчата і хлопці навчаються і чим займаються, а й на їхні стосунки, у тому числі й статеві. Ці стереотипи визначають, як дівчата і хлопці повинні поводитися до заміжжя, хто з них має бути ініціатором стосунків, хто відповідає за можливі негативні наслідки.

Більшість гендерних стереотипів допомагають хлопчикам і дівчаткам підготуватися до соціальних ролей, які вони виконуватимуть у дорослому житті – матері чи батька, чоловіка чи дружини. Але частина гендерних стереотипів сформувалася дуже давно, в цілком інших історичних умовах. Багато з них застаріли й нерідко обмежують можливості людей у сучасному світі.

Гендерна ідентичність – це відчуття людиною своєї статі незалежно від того, чи є вона біологічно жінкою або чоловіком. Гендерна ідентичність формується в процесі виховання і соціалізації.

У два роки дівчатка і хлопчики знають свою стать, але не до кінця розуміють, що це означає. Дорослішаючи, дитина вчиться розрізняти стать оточуючих за зовнішніми ознаками: одягом, зачіскою, рисами обличчя. До семи років дитина усвідомлює незмінність своєї біологічної статі і починає формувати свої гендерні установки.

У підлітковому віці бурхливе статеве дозрівання, зміна форм тіла, романтичні переживання, еротичні бажання стимулюють формування гендерної ідентичності. Відбувається активне освоєння форм поведінки і становлення характеру під впливом соціальних норм і очікувань.

Хлопчик-підліток, прагнучи показати свою мужність, не тільки займається спортом, проявляє рішучість, силу, але й активно демонструє інтерес до дівчаток і питань сексуальних стосунків. Якщо ж він уникає цього і у нього помічають «дівчачі» властивості, то він неминуче стає мішенню для насмішок.

Дівчата в цей період турбуються про свій зовнішній вигляд та привабливість для протилежної статі. При цьому під впливом традиційних уявлень про жіночність вони помічають, що їх «слабкість» і «безпорадність» привертає увагу хлопчиків, яким хочеться проявити свої вміння і силу, виступити в ролі захисника і покровителя.

Підлітки починають орієнтуватися на ті стереотипи поведінки, що прийняті в їхньому середовищі і активно пропагуються масовою культурою. Сьогодні ідеалом дівчини може стати сильна, успішна і самостійна жінка. Все рідше домінування чоловіка в любові, родині й колективі сприймається як

норма. Нинішні підлітки і молоді люди більш ліберальні в своїх поглядах на сексуальність і гендерні ролі.

Процес формування гендерної ідентичності не завершується в юності, фактично він триває упродовж всього життя. Зі зміною суспільних уявлень про належну гендерну поведінку, людина «підлаштовується» під нові очікування і правила.

У більшості випадків гендерна освіта для молодших школярів в Україні – це інновація, яка згодом повинна привнести позитивні зміни для української нації та поліпшити її демократичний статус на міжнародній арені.

Тема1: «Рівні права та можливості»

Мета: зорієнтувати дітей на гендерну рівність; розвивати почуття власної гідності; формувати гендерну ідентичність; виховувати взаємопідтримці, рівноправ'ю.

Обладнання: клей, аркуші(А4) із зображенням валіз, картки (по 2шт.): книги, велосипед, палітра, цукерки, танцюристка, брюки.

План роботи:

1. Що таке рівні права та можливості?
2. Гендерна рівність.

Хід роботи

I. Вступне слово

- Давайте з вами визначимо, якими бувають хлопчики та дівчатка. Наприклад, дівчатка: красиві, охайні, ласкаві, веселі та ін...
Наприклад, хлопчики: сильні, сміливі, добрі, розумні та ін...

Проблемне запитання

- А якщо поміняти місцями хлопчиків та дівчаток, чи можуть хлопчики бути красивими?
- Підніміть руку, хлопці ті, хто вважає себе красивим?, ласкавим?, веселим?, охайним?...
- Чи можуть дівчатка бути добрими, сильними, сміливими, розумними?
- Дівчатка, підніміть руку, якщо ви себе такими вважаєте.
- Отже, дівчатка та хлопчики можуть мати однакові якості.

II. Основна частина

Мозковий штурм

- Скажіть, чи ви знаєте що таке правило (норма)?
Правило – це те, що встановлено та придумано людьми, те, що потрібно виконувати. Які правила ми знаємо?
(Діти називають правила)

Гра «Продовж речення»

- Продовжіть за мною речення.

- 1) Дівчинка носить бантики, а хлопчик...(краватку, або кепку).
- 2) Хлопчик грається з машинками, а дівчинка з...(ляльками).
- 3) Дівчинка не повинна забруднюватись, а хлопчик не повинен...(плакати).

- Хто це придумав? Чи схоже це на правила? Отже, виходить, що правила, які вже існують у нашому житті, прийняті більшістю людей і стосуються і дівчаток і хлопчиків (жінок, чоловіків), називаються складним словом «гендер». Думаю, що дівчата часто чули: «поводься, як дівчинка», а хлопці: «справжні чоловіки повинні захищати жінок та заробляти гроші». Нас з дитинства навчають поводитися так, як прийнято у суспільстві. Але чи значить це, що дівчинка захистила подругу від нахабної поведінки сусіда і поведилася хоробро, як хлопець, не отримає морозива від мами? Або хлопчика, якому подобається носити довге волосся і пекти тістечка, буде покарано за його дії, і він також не отримає морозива від батьків? Звісно ж, ні! Усі діти мають право на можливості і можуть поводитися так, як їм подобається, як їм зручно. Головне, щоб їх поведінка не зашкодила іншим.

Вправа «Я хороший(а)»

Мета: закріпити позитивний настрій учасників.

Діти по черзі промовляють фразу «я хороший(а)», і після цих слів всі діти роблять три оплески. В кінці вправи всі разом повторюють фразу та аплодують.

- А хто повинен бути хорошим – дівчинка чи хлопчик?

Всі діти мають різні уподобання, різні смаки, але бути хорошими можуть усі, якщо, звісно, захочуть. І дівчатка, і хлопці мають однакові права і можливості.

Творче завдання

Діти отримують аркуші з малюнком двох валіз (одна валіза – для хлопчика, друга – для дівчинки) та картки із символічними зображеннями речей. Треба вклеїти у валізи те, чим у вільний час (або взагалі) можуть вони займатися (мається на увазі дія, наприклад: одягти брюки, танцювати, їсти цукерки тощо). Висновок: валізи заповнені однаковими речами.

III. Підбиття підсумків

- Хлопчики і дівчатка мають рівні права та можливості.

Тема 2. «Симпатія»

Мета: познайомити дітей із механізмами проявів дружніх стосунків, симпатій; розглянути види почуттів; вчити за допомогою міміки зображати почуття; розвивати навички спілкування; виховувати дружельюбності.

Обладнання: картки із символічним зображенням почуттів, аркуші паперу, олівці.

План роботи:

1. Прояв почуттів.
2. Рівність у прояві почуттів.

Хід роботи

I. Вступ

Мозковий штурм

- Все життя нас супроводжують почуття. Що таке почуття?

Почуття – це радість, журба, злість, здивованість, переляк, лютість тощо

II. Основна частина

Завдання 1.

Діти отримують картки із зображеннями почуттів на обличчях. Треба визначити почуття та зобразити його мімікою (нудьга, замилювання, радість, переляк, сум, гнів, здивованість, страх)

Завдання 2. «Так і ні»

Діти поділені на пари. Один починає вправу, говорячи слово «так», а інший відразу ж відповідає «ні». Треба говорити ті слова, які обрали, але по-різному, змінюючи темп, інтонацію мовлення, гучність голосу. Можна сперечатися, але щоб ніхто нікого не образив. Через хвилину ролі змінюються: ті, хто говорив «так», тепер казатимуть «ні».

- Які почуття у вас виникли, коли ви повторювали слово «так» і слово «ні»?

- Як ви гадаєте, що таке «симпатія»?

- Це слово означає подобатися. Якщо вам подобається інша людина, це означає, що ви симпатизуєте їй. Існують різні засоби вираження симпатії.

Завдання 3. «Подаруй усмішку»

- Давайте зараз подаруємо один одному усмішку та покажемо свою симпатію. Погляньте один на одного та посміхніться.

- Чи бачили ви коли-небудь хлопця, який плаче, або дівчинку, яка плаче? Чи бачили ви хлопця, який радіє, або був здивований? А з такими ж почуттями дівчинку? Отже, дівчатка і хлопчики однакові у проявах своїх почуттів і мають право виражати свої почуття, якщо вони не ображають оточуючих. Намалюйте свою усмішку-смайлика та подаруйте її комусь.

III. Підбиття підсумків

- Виражаючи свої почуття мімікою можна виказати симпатію до людини.

Тема 3. «Професія і дитина»

Мета: познайомити дітей з існуючими професіями, акцентувати увагу на тому, що немає жіночих та чоловічих професій – є професії людей; заохочувати учнів до вибору майбутньої професії; розвивати пізнавальні процеси, зв'язне мовлення; виховувати повагу до людей різних професій.

Обладнання: олівці, паперові аркуші (А4), м'яка іграшка, картки із зображеннями професій, капелюх для карток.

План роботи:

1. Які професії існують.
2. Вибір професії.

Хід роботи

I. Вступна частина

Мозковий штурм

- Скажіть, які професії ви знаєте?

Гра «Капелюх з сюрпризом»

Діти витягують картки із зображенням професії і по черзі говорять, чим займається людина вказаної професії.

Вправа «Коли я виросту...»

Діти сідають у коло на «творчий килимок». Передаючи м'яку іграшку сусіду, виконують завдання (закінчити речення: «Коли я виросту, то стану...»). Дайте відповідь на запитання: - Чому саме ця професія тобі подобається?

II. Основна частина

- Чи є суто жіночі та суто чоловічі професії? (Немає)

- Чи може бути жінка водієм? Чи може бути чоловік перукарем, кухарем, вчителем?

- Все залежить від бажання та здібностей самої людини.

Гра «Садівник»

Дітям пропонується попрацювати садівниками та зібрати урожай. У грі бере участь дві команди. Кожен гравець отримує паперову грушу довжиною 20см, прив'язану ниткою (довжина нитки – 80-100см). Кінець нитки закріплюють ззаду на поясі так, щоб основа груші торкалася полу. У кожній команді груші різного кольору. За сигналом ведучого діти, бігаючи один за одним, намагаються наступити ногою на грушу іншого. Торкатися груш та ниток руками не дозволяється. Гравець, чию грушу зірвали, виходить з гри. Перемагає команда, в якій залишиться більше груш.

- Ось ми з вами «попрацювали» садівниками. Вибір професії – досить складна справа. До цього треба віднестися дуже серйозно. По-перше, професія повинна вам подобатися, по-друге, у вас повинні бути здібності до цієї роботи. Наприклад, якщо людина не вмє малювати, а хоче стати художником, чи вона стане ним? Людина не любить тварин, а працює ветеринаром – чи це добре?

- Яка професія складніша – прибиральниці чи продавця? (Обидві складні по-своєму.) Всі професії важливі. Всі професії потрібні.

- Уявіть собі ситуацію: одного дня люди не підуть на роботу.

Мозковий штурм

- Що станеться? (Відповіді дітей)

Завдання «Знаряддя праці»

- Намалюйте знаряддя праці професії, яку ви мрієте обрати в майбутньому.

III. Підбиття підсумків

- Обираючи професію в майбутньому, не думайте над тим: чоловіча вона чи жіноча. Професія повинна вам подобатися і у вас повинні бути здібності до цієї роботи.